IN NAAM DES KONINGS

arrest

GERECHTSHOF AMSTERDAM

afdeling civiel recht en belastingrecht, team I

zaaknummer

: 200.149.179/01 KG

zaaknummer rechtbank Noord-Holland:

: C/15/208416/KG ZA 13-576

arrest van de meervoudige burgerlijke kamer van 17 maart 2015

inzake

1.

wonende te

2

wonende te

appellanten, tevens incidenteel geïntimeerden, advocaat: mr. J.P.M.M. Heijkant te Dongen,

tegen

TERPSTRA.

wonende 1

geïntimeerde, tevens incidenteel appellante, advocaat: mr. Y. Moszkowicz te Utrecht

1. Het geding in hoger beroep

Appellanten in principaal appel worden hierna gezamenlijk aangeduid als c.s. en ieder afzonderlijk als respectievelijk Geïntimideerde in principaal appel wordt hierna aangeduid als 1 erpstra.

c.s. zijn bij dagvaarding van 14 januari 2014 in hoger beroep gekomen van het vonnis van de voorzieningenrechter in de rechtbank Noord-Holland van 18 december 2013 in kort geding, gewezen tussen c.s. als gedaagden en Terpstra als eiseres.

Partijen hebben daarna de volgende stukken ingediend:

- memorie van grieven, met producties;
- memorie van antwoord, tevens memorie van grieven in incidenteel appel, met producties;
- memorie van antwoord in incidenteel appel, met producties.
- c.s. hebben in het principaal appel geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden vonnis, alsnog afwijzing van een aantal vorderingen van Terpstra (jegens), de gedingkosten uit de eerste aanleg alsnog te compenseren, althans vast te

).

stellen met inachtneming van de per 1 augustus 2008 gehanteerde indicatietarieven IEzaken.

Terpstra heeft geconcludeerd tot verwerping van het principaal beroep, met veroordeling van c.s. in de gedingkosten ex artikel 1019h Rv, vermeerderd met wettelijke rente en nakosten. In het incidenteel appel heeft Terpstra geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden vonnis, en alsnog toewijzing van een aantal vorderingen en veroordeling van c.s. in de gedingkosten ex artikel 1019h Rv, vermeerderd met wettelijke rente en nakosten.

In het incidenteel appel hebben c.s. geconcludeerd Terpsta alsnog in haar vorderingen niet-ontvankelijk te verklaren, althans deze af te wijzen.

Ten slotte is arrest gevraagd.

2. Feiten

De voorzieningenrechter heeft in het bestreden vonnis de feiten opgesomd die hij tot uitgangspunt heeft genomen. De juistheid van deze feiten is in hoger beroep niet in geschil, zodat ook het hof hiervan uitgaat. Samengevat en waar nodig aangevuld met andere feiten die enerzijds gesteld en anderzijds niet of onvoldoende betwist zijn, komen de feiten - voor zover in dit appel van belang - neer op het volgende.

- (a) Terpstra is de moeder van de op 1 mei 1999 vermoorde Marianne Vaatstra.
- (b) beheert de website www.rechtiskrom.wordpress.com (hierna: de website), op welke website onder meer melding wordt gemaakt van onopgeloste misdrijven, waaronder de moord op John F. Kennedy, de Deventer moordzaak en de zaak-Vaatstra.
- (c) In de periode tussen mei 1999 en medio 2001 heeft Terpstra een handgeschreven dagboek bijgehouden (hierna: het dagboek).
- (d) Terpstra heeft het dagboek op enig moment ter beschikking gesteld aan een vriendin, (hierna: 1), die (scans van) het dagboek aan c.s. heeft doen toekomen.
- (e) Nadien is het dagboek op papier uitgetypt waarna de getypte versie is gedigitaliseerd door een kennis van (hierna: '
- (f) heeft (passages uit) het dagboek op de website geplaatst.
- (g) In een mede door _____r en ' geschreven kersttoespraak ten behoeve van een aantal Friese radio-omroepen heeft Terpstra geciteerd uit het dagboek.
- (h) Op een bijeenkomst in Den Haag heeft Ferwerda een mede door Vergeer geschreven speech gehouden, waarbij zij heeft geciteerd uit het dagboek van Terpstra.
- (i) In april 2013 is Jasper S. onherroepelijk veroordeeld voor de moord op Marianne Vaatstra.
- (j) Op 22 oktober 2013 heeft een bericht getiteld "Nieuwe rechtszaak moord Marianne Vaatstra 28 oktober 2013" op de website gepubliceerd, waarin onder meer het volgende is opgenomen:

 "In december verschijnt van de hand van

"In december verschijnt van de hand van _____ een boek met de veelzeggende titel 'Het verboden dagboek van Maaike Vaatstra', dat schokkende, nooit gepubliceerde informatie bevat over aan de ene kant de bewuste justitiële en gerechtelijke manipulaties en aan de andere kant hoe de

ware toedracht van de moord op weerzinwekkende wijze in de doofpot is beland. Maaike Vaatstra is door zowel justitie als haar eigen gezin monddood gemaakt maar heeft I eerder verzocht zijn bevindingen voor een groot publiek te etaleren en daar bij te putten uit haar dagboek zoals zij dat jarenlang, nota bene onder aansporing van haar ex-man Bauke, heeft bijgehouden. De inhoud van de geschriften van Maaike zal veel Nederlanders de schellen van de ogen doen vallen, zo weet. zich verzekerd. Meerdere partijen zijn inmiddels in rep en roer om de publicatie van het onthullende verslag van Maaike te voorkomen"

(k) Bij brief en gelijkluidende e-mail van 27 oktober 2013 heeft de advocaat van Terpstra namens haar onder meer het volgende aan geschreven: "(...) Het hier vorenstaande indachtig verbied ik u namens cliënte haar dagboek danwel delen daarvan in wat voor vorm dan ook openbaar te maken of te verveelvoudigen. Tevens sommeer ik u onverwijld het afschrift van het dagboek van cliënte, dat u kennelijk in bezit heeft, aan haar te retourneren zonder daar zelf een kopie van te bewaren.

Tot slot wil ik u namens cliënte en haar familie dringend verzoeken deze zaak te laten rusten. Er ligt een inmiddels onherroepelijk vonnis gebaseerd op onomstotelijk en objectief DNA bewijs, waarbij bovendien de dader NB een volledige bekentenis heeft afgelegd.(...)"

(l) Bij e-mail van 28 oktober 2013 heeft I onder meer het volgende aan de advocaat van Terpstra geschreven: "(...) Wij kunnen u reeds in dit stadium berichten dat wij over een

onvoorwaardelijke toestemming beschikken tot publicatie – van wat u bedoelt met – het dagboek van Maaike Terpstra.(...)"

(m)In mei 2014 (derhalve ná de bestreden uitspraak) is verschenen "Het verboden dagboek van Maaike Vaatstra. De Schokkende onthulling van de werkelijke daders van de moord op Marianne Vaatstra" (hierna ook: het boek). Dankbaar zijn de auteurs van dit boek. Hoofdstuk 4 van het boek is getiteld "Maaike's dagboek" en telt circa 42 pagina's.

3. Beoordeling

3.1. De voorzieningenrechter heeft op vordering van Terpstra in het bestreden vonnis kort samengevat c.s. op straffe van verbeurte van een dwangsom bevolen:

(a) alle bij c.s. in bezit zijn de (papieren en digitale versies van) het dagboek aan (de raadsman van) Terpstra in persoon te overhandigen;

(b) ieder bericht waaruit het voornemen blijkt om de inhoud van het dagboek, dan wel delen daarvan, te openbaren van de website te (doen) verwijderen en verwijderd te

(c) bovenaan op de homepage van de website melding te maken van de inhoud van het bestreden vonnis door deze zonder opiniërend bijschrift integraal te vermelden. Voorts heeft de voorzieningenrechter c.s. op straffe van verbeurte van een dwangsom (d) verboden om de inhoud van het dagboek, dan wel delen daarvan, te openbaren en c.s. voorts (e) bevolen om reeds gepubliceerde kopieën van

(passages uit) het dagboek van de website te (doen) verwijderen en verwijderd te houden.

De voorzieningenrechter heeft de overige vorderingen afgewezen, onder veroordeling van c.s. in de (aan de hand van de IE-indicatietarieven begrote) gedingkosten, vermeerderd met wettelijke rente en nakosten.

3.2. De grieven in het principaal appel zien op de door de voorzieningenrechter in rechtsoverweging 3.1 onder c, d (zie de uitleg van grief I in 3.3) en e gegeven bevelen/verboden zoals die hierboven zijn weergegeven en de veroordeling van c.s in de gedingkosten.

De grieven in het incidenteel appel zien op afwijzing door de rechtbank van het gevorderde verbod tot publicatie van (het manuscript van) "Het verboden dagboek van Maaike Vaatstra", en het straat- en contactverbod.

Naar het oordeel van het hof bestaat in hoger beroep nog steeds een spoedeisend belang bij voormelde door de rechtbank toe- dan wel afgewezen vorderingen. Het hof zal de grieven in het principaal en incidenteel appel (groepsgewijs) afzonderlijk behandelen.

3.3.1. Grief I in het principaal appel is gericht tegen toewijzing jegens c.s. van het gevorderde verbod om de inhoud van het dagboek van Terpstra, dan wel delen daarvan, te openbaren (gezien de inhoud van grief I in combinatie met de toelichting en het petitum van de appeldagvaarding berust - naar het hof begrijpt - de beperking in het petitum van de memorie van grieven tot de toewijzing van het gevorderde verbod jegens (enkel) op een verschrijving).

Grief I in het incidenteel appel is gericht tegen de afwijzing door de voorzieningenrechter van het gevorderde verbod van het boek en vernietiging van reeds gedrukte exemplaren hiervan.

3.3.2. Allereerst moet de vraag worden beantwoord of het dagboek van Terpstra als een auteursrechtelijk beschermd werk kan worden beschouwd. Het hof stelt voorop dat een werk om in aanmerking te komen voor auteursrechtelijke

bescherming de uitdrukking dient te vormen van de eigen intellectuele schepping van de maker daarvan, dat wil zeggen dat het werk een eigen, oorspronkelijk karakter dient te bezitten en het persoonlijk stempel van de maker dient te dragen. De eis dat het voortbrengsel het persoonlijk stempel van de maker moet dragen betekent dat sprake dient te zijn van een vorm die het resultaat is van scheppende menselijke arbeid en dus van creatieve keuzes en die aldus het voortbrengsel is van de menselijke geest.

Voor zover c.s. in hoger beroep het verweer hebben gehandhaafd dat het

dagboek van Terpstra geen auteursrechtelijke beschermd werk is, wordt het verworpen. Het dagboek bevat een verslag van hetgeen Terpstra ten tijde van de moord op haar dochter Marianne en de jaren nadien heeft meegemaakt en hoe zij een en ander heeft ervaren. Het dagboek van Terpstra is haar schepping en draagt derhalve (in hoge mate) haar persoonlijke stempel, zodat het als gevolg hiervan auteursechtelijke bescherming geniet.

3.3.3. Vervolgens is de vraag aan de orde of (het in mei 2014 gepubliceerde) hoofdstuk 4 van het boek inbreuk maakt op voormeld auteursrecht.

Voor de inbreukvraag komt het erop aan of het beweerdelijk inbreukmakende werk in aard en omvang in zodanige mate de auteursrechtelijk beschermde trekken van het eerdere werk vertoont, dat de totaalindrukken die de beide werken maken te weinig verschillen voor het oordeel dat het eerstbedoelde werk als een zelfstandig werk kan worden aangemerkt.

Het hof constateert dat het dagboek van Terpstra en hoofdstuk 4 van het boek wat betreft vorm verschillen, met name is het dagboek geschreven in de ik-vorm en hoofdstuk 4 in de zij-vorm, terwijl de gebeurtenissen in hoofdstuk 4 in van het dagboek verschillende woorden zijn weergegeven. Wat betreft verhaallijn, gebeurtenissen, personen, plaats, tijd en (dus) inhoud bestaan echter in hoge mate overeenkomsten tussen het dagboek en hoofdstuk 4. Illustratief is de vergelijking van passages uit het dagboek en hoofdstuk 4 in de nummers 24-26 in de memorie van antwoord in principaal tevens memorie van grieven in incidenteel appel. De sterke inhoudelijke overeenstemming ligt overigens ook in de lijn van de titel van het eerste deel van het boek ("Het verboden dagboek van Maaike Vaatstra.(..)") en hoofdstuk 4 ('Maake's dagboek').

Het voorgaande in onderlinge samenhang en verband beoordeeld brengt met zich dat hoofdstuk 4 van het boek zodanige overeenstemming met het dagboek van Terpstra vertoont, dat het hiervan een ongeautoriseerde bewerking is en niet als een nieuw oorspronkelijk werk kan worden aangemerkt. Dat Terpstra zich tegen openbaarmaking van hoofdstuk 4 kan verzetten is niet in strijd met het recht van c.s. om eventuele misstanden bij het vervolgingsonderzoek naar de moord op Marianne Vaatstra aan de kaak te stellen. In een democratische samenleving is immers noodzakelijk dat werken van letterkunde (en andere voortbrengselen van de geest) bij wet worden beschermd tegen ongeautoriseerde ontlening of nabootsing voor derden. Voor de gevolgtrekking dat het auteursrecht van Terpstra in casu zou moeten wijken voor het recht op vrijheid van meningsuiting van c.s. bestaat onvoldoende grond.

Voormeld oordeel wordt niet anders door het gegeven dat het dagboek van Terpstra de periode van zomer 1999 tot medio 2001 beslaat, terwijl in hoofdstuk 4 van het boek ook recentere gebeurtenissen (tot medio 2013) zijn verwerkt.

3.3.4. Dat Terpstra aan ________ c.s. toestemming zou hebben gegeven voor de publicatie van een boek waarin haar dagboek is opgenomen wordt door Terpstra betwist en is door _____ c.s. in het licht daarvan onvoldoende aannemelijk gemaakt. Voor zover het dagboek aan _____ r c.s. en anderen is verstrekt geschiedde dit in het kader van het onderzoek naar de (inmiddels gevonden en onherroepelijk berechtte) dader van de moord op Marianne Vaatstra, zodat deze verstrekking geen toestemming door Terpstra impliceerde voor publicatie van (delen van) het dagboek op de website dan wel in het boek. Dat _____ dit ook heeft begrepen volgt uit zijn uitlating in het radioprogramma 'Talk to Myra' dat Terpstra hem telefonisch had gezegd "Doe alsjeblieft niets met mijn dagboek want dat zou mijn doodsteek zijn".

c.s. hebben verder gesteld dat het dagboek gepubliceerd is geweest op de website www.klokkenluideronline.nl en dat Terpstra hieraan zou hebben meegewerkt, terwijl Terpstra recent op de camping aan N toestemming voor (her) publicatie

van haar dagboek in het boek zou hebben gegeven. Deze (betwiste) stellingen zijn echter onvoldoende feitelijk onderbouwd, zodat het hof hieraan voorbijgaat. Evenmin impliceert het (gestelde) aanbieden van het dagboek door Terpstra aan de Kollumer Courant en/of Uitgeverij Banda toestemming tot openbaarmaking hiervan door] c.s.

c.s. stellen voorts dat zij in hoofdstuk 4 van het boek hebben geciteerd uit (rechtmatig openbaargemaakte) toespraken van Terpstra en , die waren gebaseerd op passages uit het dagboek. Nu : c.s. in gebreke blijven voldoende duidelijk en concreet aan te geven welke delen uit hoofdstuk 4 op welke passages uit de toespraken zijn gebaseerd, en evenmin voldoende gemotiveerd stellen dat aan de overige vereisten van artikel 15a Aw is voldaan, wordt de stelling gepasseerd. Tot slot hebben Dankbaar c.s. niet aannemelijk gemaakt dat het dagboek door Terpstra op enige website is openbaar gemaakt.

3.3.6. Uit het voorgaande volgt dat het gevorderde verbod om de inhoud van het dagboek van Terpstra, dan wel delen daarvan, te openbaren op goede grond is toegewezen. Grief I in het principaal appel faalt.

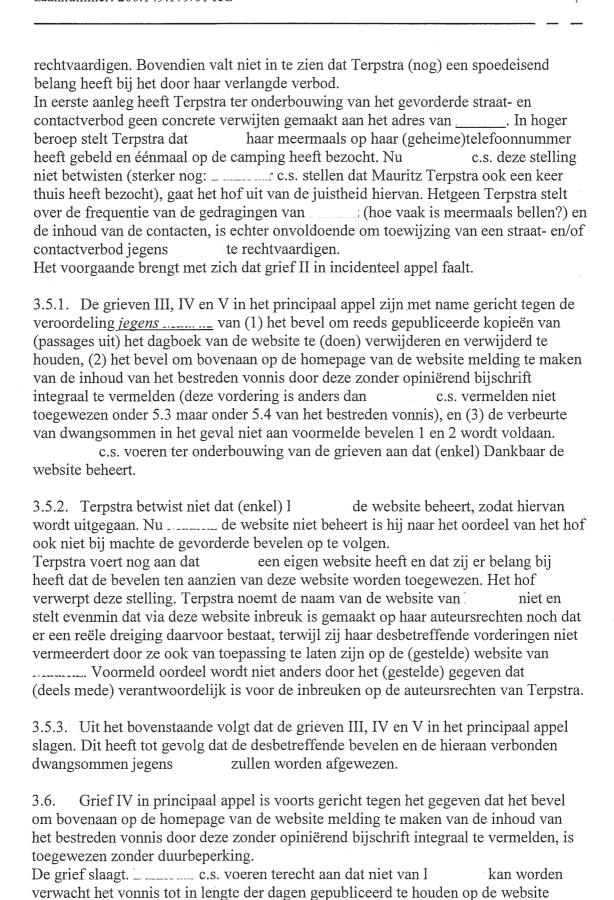
Voorts dient het gevorderde verbod van hoofdstuk 4 van het boek en vernietiging van reeds gedrukte exemplaren van hoofdstuk 4 van dit boek, te worden toegewezen. Dit

brengt met zich dat grief I in het incidenteel appel slaagt.

3.4. Grief II in het incidenteel appel is gericht tegen de afwijzing van het gevorderde straat- en contactverbod.

De rechtbank heeft naar het oordeel van het hof terecht voorop gesteld dat een straaten contactverbod een inbreuk vormt op het aan een ieder toekomend recht om zich vrijelijk te verplaatsen en vrijelijk contacten te leggen, en dat een dergelijk verbod slechts gerechtvaardigd is wanneer in hoge mate feiten en omstandigheden aannemelijk zijn geworden die zo'n vergaande inbreuk rechtvaardigen.

In eerste aanleg heeft Terpstra gesteld dat _______ haar met name door telefoontjes lastigviel, maar in hoger beroep stelt Terpstra dat l exemplaren van het boek éénmaal in haar woonplaats heeft uitgedeeld. Nu I Terpstra kennelijk niet meer belt, maar slechts (éénmaal) de boeken van E c.s. in haar woonplaats heeft uitgedeeld, heeft Terpstra naar het oordeel van het hof te weinig gesteld om toewijzing van het gevorderde straat- en/of contactverbod jegens ______ te

(hetgeen door Terpstra overigens ook niet wordt weersproken). Het hof zal de

toegewezen duur beperken tot de dag waarop het onderhavige arrest wordt uitgesproken.

3.7. Grief II in het principaal appel is gericht tegen de veroordeling van _____ c.s. in de gedingkosten op de voet van artikel 1019h Rv.

De grief slaagt. Partijen zijn in eerste aanleg over en weer in het ongelijk gesteld (ook ten aanzien van de op het auteursrecht gebaseerde vorderingen), zodat de gedingkosten moeten worden gecompenseerd. Bij dit oordeel weegt het hof mee dat de in de (principale) grieven III, IV en V aan de orde gestelde vorderingen reeds in eerste aanleg (jegens land) hadden moeten worden afgewezen. De afwijzing door de rechtbank van het gevorderde verbod tot publicatie van (delen van) het boek van c.s., was echter terecht. Weliswaar bestaat thans voldoende grond voor toewijzing van deze vordering (3.3), maar in eerste aanleg was de inhoud van dit boek (met name hoofdstuk 4) niet bekend. Voor een motivering van deze beslissing wordt

toewijzing van deze vordering (3.3), maar in eerste aanleg was de inhoud van dit boek (met name hoofdstuk 4) niet bekend. Voor een motivering van deze beslissing wordt verwezen naar rechtsoverweging 4.19 uit het bestreden vonnis waarmee het hof instemt en tot de zijne maakt.

3.8. Uit het voorgaande volgt dat de grieven in het principaal appel deels slagen en deels falen, terwijl hetzelfde geldt voor het incidenteel appel. Het bestreden vonnis zal gedeeltelijk worden vernietigd, onder alsnog afwijzing van een aantal vorderingen en toewijzing van de na te melden voorziening.

Nu partijen zowel in het principaal appel als in het incidenteel appel over en weer in het ongelijk zijn gesteld, zullen de proceskosten in beide procedures worden gecompenseerd.

4. Beslissing

Het hof:

rechtdoende in principaal en incidenteel appel

- 4.1 vernietigt het bestreden vonnis van de voorzieningenrechter in de rechtbank Noord-Holland van 18 december 2013, voor zover

 - (2) voor onbepaalde duur is bevolen om binnen twee dagen na betekening van het bestreden vonnis, bovenaan op de 'homepage' van de website melding te maken van de inhoud van het bestreden vonnis door deze zonder opiniërend bijschrift integraal te vermelden (5.4 bestreden vonnis);
 - (3) de vordering van Terpstra tot een verbod van publicatie van hoofdstuk 4 van het boek en vernietiging van reeds gedrukte exemplaren van hoofdstuk 4 van dit boek is afgewezen (gedeelte 5.9 bestreden vonnis);

- (4) c.s. in de gedingkosten zijn veroordeeld (5.6 bestreden vonnis);
- 4.2. en opnieuw rechtdoende:
 - (1) wijst af de vorderingen van Terpstra voor zover deze in het bestreden vonnis waren toegewezen en de toewijzingen van deze vorderingen hierboven in rechtsoverweging 4.1 onder 1, 2 en 4 zijn vernietigd;
 - (2) (a) verbiedt ______ c.s. om hoofdstuk 4 ('Maaike's dagboek') van het boek te (doen) publiceren en (b) veroordeelt c.s. om binnen vier weken na het wijzen van het onderhavige arrest alle reeds gedrukte exemplaren van het boek, indien en voor zover hoofdstuk 4 daarin voorkomt, op hun kosten te (doen) vernietigen onder afgifte aan (de advocaat van) Terpstra van een schriftelijke verklaring van de uitvoerende instantie dat tot volledige vernietiging is overgegaan, (c) veroordeelt _____ c.s. tot betaling aan Terpstra van een dwangsom van € 1.000,= voor iedere dag dat zij niet aan (één van) de onder a en b uitgesproken veroordelingen voldoen, tot een maximum van € 200.000,= is bereikt;
 - (3) heft op met ingang van heden het bevel aan om binnen twee dagen na betekening van het bestreden vonnis, bovenaan op de 'homepage' van de website www.rechtiskrom.wordpress.com melding te maken van de inhoud van het bestreden vonnis door deze zonder opiniërend bijschrift integraal te vermelden (5.4 bestreden vonnis);
 - (4) compenseert de gedingkosten in eerste aanleg in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt;
- 4.3. bekrachtigt voormeld bestreden vonnis voor het overige;
- 4.4. compenseert de gedingkosten in het principaal appel en het incidenteel appel in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt;
- 4.5. verklaart dit arrest uitvoerbaar bij voorraad;
- 4.6. stelt de termijn bedoeld in artikel 1019i lid 1 Rv op zes maanden na de datum van dit arrest.

Dit arrest is op 15 januari 2015 gewezen door mrs. E.E. van Tuyll van Serooskerken-Röell, L.R. van Harinxma thoe Slooten en J.H. Huijzer en door de rolraadsheer in het openbaar uitgesproken op 17 maart 2015.

Mr. J.W. Hoekzema

AFGEGEVEN VOOR GROSSE

AAN: Mr. 4 Moskowick

DE GRIFFIER